

1
Statistiska centralbyråns
1. Byggnader & bostäder
AF STYRELSEN ÖFVER STOCKHOLMS STADS ASYLER FÖR HUSVILLA

FÖRANSTALTAD

STATISTISK UNDERSÖKNING

ANGÅENDE

BOSTADSFÖRHÅLLANDENA I STOCKHOLM

ÅREN 1900 OCH 1902

VERESTÄLLD AF

J. GUINCHARD

FIL. DR. AMANUENS I K. STATISTISKA CENTRALBYRÅN

(POUR UNE TABLE DES MATIÈRES, ETC., EN FRANÇAIS, VOIR PAGE 5*.)

STOCKHOLM

KUNGL. BOKTRYCKERIET. P. A. NORSTEDT & SÖNER
1903

Några Stockholmsbostäder.

Lusthus vid Rålambshof, Kungsholmen.

Vinterbostad för en arbetarefamilj om 4 personer; tunna plankväggar. Årshyra 120 kr., per kubikmeter 9¹⁰ kr., golvyta per person 1⁷ kvadratmeter; luftrymd per person 3³ kubikmeter.

Tegelkoja vid Rålambshof, Kungsholmen.

Vinterbostad, belägen å afstjälpningsplatsen och uppförd af de 3 boende själva. Exploratörens omdöme: »ytterligt bristfälligt och snuskigt».

Öppet skjul vid Luntmakaregatan.

Bebodt äfven vintertid af 2 personer. En bredvidliggande lår med jäsande ställspjällning lämnar värme. En omstjälpt kärra tjänar om natten till yttervägg.

Träkåk vid Linnégatan.

Årshyra för ett rum och kök 180 kr. Höjden varierar från 1⁴⁵ meter till 1⁸⁵ meter; man kan endast stå rak på vissa ställen; boende 7 personer; golvyta och luftrymd per person resp. 3⁸ kvadratmeter och 6⁶ kubikmeter.

Träkåk invid Stadshagen, Kungsholmen.

Årshyra för ett kök 108 kr., per kubikmeter 5⁷⁶ kr.; 3 boende. Golvyta och luftrymd per person resp. 3³ kvadratmeter och 6⁶ kubikmeter. Exploratörens omdöme: »snöar och regnar in; ovärdig till människobostad».

Modernt hus vid Narvavägen.

Årshyra för åtta rum och kök 3,000 kr., per kubikmeter 3⁰⁰ kr., rummens höjd 3⁶ meter, golvyta och luftrymd per person resp. 42 kvadratmeter och 150 kubikmeter.

AF STADENS ÖFRER STOCKHOLMS STADS RÄSKER FÖR BISTILLA

FÖRVALTAD

STATISTISK UNDERSÖKNING

ÅR 1890

ÅR 1890

Uppgifter angående Stockholms bostadsförhållanden, anförda utan angifvande af källan, äro hämtade ur de af G. SUNDBÄRG utförda allmänna bostadsräkningar.

ÅREN 1890 OCH 1892

ÅR 1890

J. GUINCHARD

ALLT HUR ANVÄNDAS I K. STATISTISKA BOKFÖRSLAGEN

ÄR DEN BOKEN FÖR KÄLLAN TILL DEN HÄR BOKEN, VILKEN HÄR

STOCKHOLM

ÅR 1890

1890

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

Text.

	Sid.
<i>Inledning.</i>	
1. Undersökningens tillkomst	7*
2. Primäruppgifterna	10*
I. <i>Behandling af uppgifter, inhämtade i Uppbördsverket, afseende den 31 dec. 1900.</i>	
1. Allmänna resultat. Jämförelse med äldre siffror	15*
2. Lägenheternas antal och årshyra. Befolkningens fördelning i hyrande och inneboende samt efter ålder och kön. Inneboendesystemet	17*
3. Hyror, samt hyrande och inneboende per lägenhet och per rum	27*
4. Lägenheternas fördelning efter folkmängden per lägenhet. Överbefolkade lägenheter	32*
5. Lägenheternas fördelning efter antalet inneboende per lägenhet. Lägenheter med och utan inneboende	36*
6. Lägenheternas fördelning efter antalet hyrande och inneboende per lägenhet	39*
II. <i>Behandling af uppgifter, inhämtade genom besök i lägenheterna år 1902.</i>	
1. Allmänna resultat. Jämförelse med förhållandena år 1900	40*
2. Hyra, folkmängd, golftyta och luftrymd per lägenhet, per rum, per person m. m.	44*
3. De undersökta lägenheternas fördelning efter luftrymden per person. Överbefolkade lägenheter	50*
4. De undersökta lägenheternas fördelning efter höjd äfvensom golftyta per person och hyresbelopp per 1 kubikmeter	53*
5. De undersökta lägenheternas fördelning efter årshyra	62*
6. Kallrum, mörkrum och rum med sekundär dager i de undersökta lägenheterna	62*
7. De undersökta lägenheternas fördelning efter hyrestermin. Lägenheter hyrda i andra hand	65*
8. Undersökta lägenheter med lösaktiga kvinnor	67*
9. De hyrande hufvudpersonernas yrken	67*
10. Exploratorernas omdömen. Särskildt dåliga lägenheter	70*
11. Slutord	76*

Tabeller.

	Sid.
Tabeller, upprättade på grundval af uppgifter från Uppbördsverket, afseende den 31 dec. 1900.	
Tab. 1. Öfversikt af samtliga den 31 dec. 1900 bebodda lägenheter till och med tre rum och kök, inom hvar och en af Stockholms rotar, beträffande antal, hyra äfvensom folkmängd, fördelad i hyrande och inneboende samt efter ålder och kön	4.
Tab. 1 a. Sammandrag af tab. 1, stadsdelsvis och för hela staden	16.
Tab. 1 b. Sammandrag af tab. 1 i lägenhetskategorier, stadsdelsvis och för hela staden	20.
Tab. 2. De i tab. 1 upptagna lägenheterna, sammanförda i olika kategorier, jämte uppgift å hyresbelopp samt hyrande och inneboende, i absoluta och relativa tal.	24.
Tab. 3. Gruppering af samtliga den 31 dec. 1900 bebodda lägenheter till och med tre rum och kök efter folkmängden per lägenhet	32.
Tab. 4. Gruppering af samtliga den 31 dec. 1900 bebodda lägenheter till och med tre rum och kök efter antalet inneboende per lägenhet	41.
Tab. 5. Gruppering af samtliga den 31 dec. 1900 bebodda lägenheter efter antalet hyrande och inneboende per lägenhet.	50.
Tabeller, upprättade på grundval af uppgifter, inhämtade genom besök i lägenheterna år 1902.	
Tab. 6. Öfversikt af de år 1902 undersökta lägenheterna i afseende å antal, hyra, folkmängd, golftyta och luftrymd, i absoluta och relativa tal	54.
Tab. 6 a. Sammandrag af tab. 6, stadsdelsvis och för hela staden	66.
Tab. 6 b. Sammandrag af tab. 6 i lägenhetskategorier, stadsdelsvis och för hela staden	70.
Tab. 6 c. Uppgift å hyresbelopp, folkmängd, golftyta och luftrymd för några större våningar i Stockholm år 1902, i absoluta och relativa tal	76.
Tab. 7. Gruppering af de år 1902 undersökta lägenheterna och de däri boende personerna efter luftrymden per person	78.
Tab. 8. Gruppering af de år 1902 undersökta lägenheterna efter höjd äfvensom golftyta per person och hyresbelopp per 1 kubikmeter	88.
Tab. 9. Gruppering af de år 1902 undersökta lägenheterna efter årshyra	108.
Tab. 10. Antal bebodda och obebodda kallrum i de år 1902 undersökta lägenheterna	112.
Tab. 11. Antal bebodda och obebodda mörkrum i de år 1902 undersökta lägenheterna	112.
Tab. 12. Antal bebodda och obebodda rum med sekundär dager i de år 1902 undersökta lägenheterna	112.
Tab. 13. Gruppering af de år 1902 undersökta lägenheterna efter hyrestermi	114.
Tab. 14. Antal lägenheter med lösaktiga kvinnor jämte uppgift om totala antalet i dessa lägenheter boende personer. År 1902	116.
Tab. 15. Gruppering af de hyrande hufvudpersonerna i de år 1902 undersökta lägenheterna efter yrke.	118.
Tab. 15 a. Sammandrag af tab. 15. Stadsdelsvis	125.
Tab. 16. Gruppering af de år 1902 undersökta lägenheterna och de däri boende efter exploratörernas omdömen	128.

Les Habitations de Stockholm. En 1900 et en 1902.

Table des matières.

Texte.

Introduction.		Page.
1.	Origine de l'enquête	7*
2.	Matériaux de l'enquête	10*
I.	<i>Exposé des données fournies par le Bureau des contributions de Stockholm, se rapportant au 31 décembre 1900.</i>	
1.	Résultats généraux. Parallèle des données précédentes	15*
2.	Nombre et loyers des logements. Répartition des personnes logées en locataires et en sous-locataires, d'après l'âge et le sexe. Sous-location	17*
3.	Loyers, locataires et sous-locataires par logement et par pièce	27*
4.	Répartition des logements, d'après le nombre total des personnes logées. Logements surpeuplés	32*
5.	Répartition des logements, d'après le nombre des sous-locataires	36*
6.	Répartition des logements, d'après le nombre des locataires et des sous-locataires	39*
II.	<i>Exposé des données fournies à la suite d'enquêtes faites au domicile des locataires, en 1902.</i>	
1.	Résultats généraux. Parallèle des données correspondantes de l'année 1900	40*
2.	Loyers, personnes logées, surface et capacité cubique par logement, par pièce, par tête, etc.	44*
3.	Répartition des logements visités d'après le cube d'air par tête. Logements surpeuplés	50*
4.	Répartition des logements visités d'après la hauteur, ainsi que d'après la surface par tête et le prix du loyer par mètre cube	53*
5.	Répartition des logements visités d'après le prix du loyer	62*
6.	Pièces sans foyer et sans fenêtre ou à jour secondaire	62*
7.	Répartition des logements d'après le payement du loyer (par trimestre, par mois, etc.)	65*
8.	Logements habités par femmes de mauvaises mœurs	67*
9.	Métiers des locataires (chefs de ménage)	67*
10.	Rapports des explorateurs. Logements particulièrement mauvais	70*
11.	Conclusions	76*

Antal = nombre; *summa* = total; *lägenhetskategorier* = catégories de logements; *stadsdel* = quartier de la ville (au nombre de 6); *rote* = district (au nombre de 25); *hela staden* = la ville entière; *årshyra* = loyer (annuel); *månad* = mois; *vecka* = semaine; *rum* = pièce; *kök* = cuisine; *del i kök* = cuisine partagée avec d'autres locataires; *hyrande* = locataire; *inneboende* = sous-locataire (signifie ici une personne n'appartenant pas à la famille du locataire mais demeurant dans son logement); *över 15 år* = au-dessus de 15 ans; *under 15 år* = au-dessous de 15 ans; *m.* = *män* = hommes; *kv.* = *kvinnor* = femmes; *folk mängd* = population; *medeltal* = moyenne; *höjd* = hauteur; *golvyta* = surface (de plancher); *luftrymd* = cube d'air, capacité cubique; *kallrum* = pièce sans foyer; *mörkrum* = pièce sans fenêtre; *rum med sekundär dager* = pièce à jour secondaire; *bebodd* = habité; *obebodd* = non-habité; *sofrum* = chambre à coucher; *1 krona* = *1 kr.* = 1 couronne (= 1re franc); *ett, två, tre* = 1, 2, 3; *utan* = sans; *och, med* = et, avec; *äfvensom* = ainsi que; *lösaktiga kvinnor* = femmes de mauvaises mœurs; *yrike* = métier; *mycket dålig* = très mauvais; *dålig* = mauvais; *tämligen dålig* = assez mauvais; *tämligen god* = assez bon; *god* = bon.

Tableaux.

Page.

Tableaux basés sur des matériaux fournis par le Bureau des contributions de Stockholm, se rapportant au 31 décembre 1900.

Tableau 1.	Relevé des logements (1—3 pièces), habités le 31 décembre 1900, dans les différents quartiers de Stockholm, concernant nombre et prix du loyer, ainsi que personnes logées, réparties en locataires et en sous-locataires, par âge et par sexe	4.
Tableau 1 a.	Résumé du tableau 1 par quartiers de la ville et pour la ville entière . .	16.
Tableau 1 b.	Résumé du tableau 1, en catégories de logements, par quartiers de la ville et pour la ville entière	20.
Tableau 2.	Logements du tableau 1, groupés en différentes catégories, ainsi que données sur le prix des loyers, le nombre des locataires et des sous-locataires; chiffres absolus et relatifs	24.
Tableau 3.	Répartition des logements (1—3 pièces), habités le 31 décembre 1900, d'après le nombre total des personnes logées	32.
Tableau 4.	Répartition des logements (1—3 pièces), habités le 31 décembre 1900, d'après le nombre des sous-locataires	41.
Tableau 5.	Répartition des logements (1—3 pièces), habités le 31 décembre 1900, d'après le nombre des locataires et des sous-locataires	50.

Tableaux basés sur des matériaux fournis à la suite d'enquêtes faites au domicile des locataires, en 1902.

Tableau 6.	Relevé des logements visités en 1902, concernant nombre, loyers, personnes logées, surface, et capacité cubique; chiffres absolus et relatifs	54.
Tableau 6 a.	Résumé du tableau 6 par quartiers de la ville et pour la ville entière . .	66.
Tableau 6 b.	Résumé du tableau 6, en catégories de logements, par quartiers de la ville et pour la ville entière	70.
Tableau 6 c.	Relevé de quelques grands appartements à Stockholm en 1902 (6 pièces et au-dessus) concernant loyers, personnes logées, surface et capacité cubique; chiffres absolus et relatifs	76.
Tableau 7.	Répartition des logements visités en 1902 et des personnes logées d'après le cube d'air par tête	78.
Tableau 8.	Répartition des logements visités en 1902 d'après la hauteur, ainsi que d'après la surface par tête et le prix du loyer par mètre cube	88.
Tableau 9.	Répartition des logements visités en 1902 d'après le prix du loyer	108.
Tableau 10.	Pièces sans foyer, habitées et non-habitées, dans les logements visités en 1902	112.
Tableau 11.	Pièces sans fenêtre, habitées et non-habitées, dans les logements visités en 1902	112.
Tableau 12.	Pièces à jour secondaire, habitées et non-habitées, dans les logements visités en 1902	112.
Tableau 13.	Répartition des logements visités en 1902 d'après le paiement du loyer (par trimestre, par mois, etc.)	114.
Tableau 14.	Logements habités par femmes de mauvaises mœurs ainsi que nombre total des personnes logées	116.
Tableau 15.	Répartition par métier des locataires (chefs de ménage) habitant les logements visités en 1902	118.
Tableau 15 a.	Résumé du tableau 15 par quartiers de la ville	125.
Tableau 16.	Répartition des logements visités en 1902 et des personnes logées d'après les rapports spécifiques des explorateurs	128.

Inledning.

1. Undersökningens tillkomst.

Åtskilliga undersökningar ha utförts beträffande bostadsförhållandena i Stockholm; i första rummet må anföras de allmänna bostadsräkningarna för åren 1868, 1880, 1890, 1893, 1894 och 1900. Vid de tre senaste af dessa bostadsräkningar, utförda af G. Sundbärg, gjordes undersökningarna betydligt fullständigare än vid de äldre, hvilka mera afsågo husen än lägenheterna; dessa klassificerades då ej efter rumantal, och upplysningar inhämtades ej om hyrorna ej heller om antalet i hvarje lägenhet boende personer, såsom senare skett. Trots sin fullständighet kunna emellertid dessa senare räkningar ej — och äro ej heller afsedda därför — gifva en fullständig bild af våra bostadsförhållanden ur hygienisk, ekonomisk och social synpunkt. För detta ändamål fordras naturligtvis än mera ingående undersökningar, baserade på observationer (ang. rummens storlek, beskaftenhet m. m.) vid personliga besök i lägenheterna. En sådan undersökning, afseende åren 1895 och 1896, utfördes på uppdrag af Stadsfullmäktige af d:r K. Key-Åberg och afsåg i första rummet att utröna våra arbetares bostadsförhållanden.

Emellertid hafva på den ej synnerligen långa tid, som sedan dess förflutit, stora förändringar skett med afseende på våra hyresförhållanden, såsom känd sak är. En synnerligen kraftig stegring af hyrorna har inträdt, och att en sådan stegring är förbunden med en försvårad tillgång på lämpliga bostäder eller *bostadsbrist* torde vara naturligt. Det har också visat sig, att frekvensen på Stockholms stads asyler för husvilla ständigt ökats. Styrelsen öfver dessa asyler, som ansett sig icke fylla sin uppgift endast genom att bereda en tillfällig hjälp åt personer, som stode utan tak öfver hufvudet, beslöt redan våren 1900 att anställa undersökningar för att lära känna förhållandena i grund och botten och

